

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FAKULTA TĚLESNÉ KULTURY

SLUŽEBNÍ PŘÍPRAVA PŘÍSLUŠNÍKA CELNÍ SPRÁVY

Bakalářská práce

Autor: Alexandra Ponikelská

Studijní obor: Ochrana obyvatelstva

Typ studia: Prezenční

Vedoucí práce: doc. Ing. Jaromír Novák, CSc.

Termín odevzdání práce: 10. 7. 2017

Bibliografická identifikace

Anotace

V této bakalářské práci se budu zabývat tématy týkajícími se služební přípravy příslušníka celní správy. V práci popíši celní správu jako takovou, její postavení v integrovaném záchranném systému, strukturu celní správy a její útvary. Vysvětlím pojmy, které se pojí s výcvikem příslušníka celní správy, a věnuji se jednotlivým výcvikům.

Klíčová slova

Celní správa, výcvik, aktivní střelec, amok, Integrovaný záchranný systém, mimořádná událost

Annotation

I would like to concern about themes, which are regarding service preparation of member of Czech customs. In this thesis I will describe Czech customs, its role in Integrated Rescue System, structure of Czech customs administration, and its services. I will explain concepts, which relate to preparation of member of Czech customs, and I will profess single drills.

Keywords

Czech customs administration, training, active shooter, amok, Integrated Rescue System, emergency situation

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Služební příprava příslušníka celní správy“ zpracovala sama, pod pohledem doc. Ing. Jaromíra Nováka, CSc. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.

V Olomouci dne 10. 7. 2017

.....

Alexandra Ponikelská

Obsah

1. ÚVOD	6
2. CELNÍ SPRÁVA	7
2.1. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA.....	8
2.1.1. CELNÍ ÚŘADY	10
2.1.2. KOMPETENCE CELNÍ SPRÁVY.....	11
3. VSTUPNÍ VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ.....	14
3.1. POSOUZENÍ OSOBNÍ ZPŮSOBILOSTI	14
3.2. POSOUZENÍ FYZICKÉ ZPŮSOBILOSTI	15
3.3. POSOUZENÍ ZDRAVOTNÍ ZPŮSOBILOSTI.....	16
3.4. POHOVOR S VEDOUCÍM FUNKCIONÁŘEM	16
4. SLUŽEBNÍ PŘÍPRAVA CELNÍKŮ	16
4.1. POJEM SLUŽEBNÍ PŘÍPRAVA.....	17
4.2. ZÁKLADNÍ CELNÍ KURZ	17
4.2.1. VZDĚLÁVACÍ BLOKY ZCK.....	17
5. PŘEZKUŠOVÁNÍ CELNÍKŮ VE SLUŽEBNÍ PŘÍPRAVĚ.....	23
6. SPECIALIZOVANÉ KURZY	24
7. AKTIVNÍ STŘELEC	24
7.1. POJEM AKTIVNÍ STŘELEC.....	25
7.2. PŘÍPADY AKTIVNÍHO STŘELCE.....	25
7.3. NEJČASTĚJŠÍ MOTIVY AKTIVNÍHO STŘELCE.....	26
7.4. NEJČASTĚJŠÍ MÍSTA ÚTOKŮ	27
7.5. VÝCVIK AMOK.....	27
7.5.1. PŘÍJEZD.....	28
7.5.2. ELIMINACE	29
7.5.3. TAKTICKÁ FORMACE	30
7.5.4. KONTAKT S AKTIVNÍM STŘELCEM.....	31
7.5.5. BARIKÁDOVÁ SITUACE	32
7.5.6. PACHATEL ZNEŠKODNĚN	32
7.5.7. EVAKUACE	32
8. KONTROLA V OBLASTI SILNIČNÍ DOPRAVY	34
9. POUŽITÍ OBUŠKU	36
10. KRIZOVÁ KOMUNIKACE.....	37
11. MENŠINY	39
11.1. KOMUNIKACE S MENŠINAMI	40

12. VÝCVIK ŘIDIČŮ	40
13. ZÁVĚR.....	43
REFERENČNÍ SEZNAM	45

1. ÚVOD

Celní správa ČR (dále jen CS ČR) je jedním z bezpečnostních prvků, které fungují v České republice za účelem ochrany obyvatelstva. Celní správa se také člení od roku 2002 mezi ostatní složky Integrovaného záchranného systému, což je koordinovaný postup složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

V první řadě se chci ve své práci věnovat organizační struktuře Celní správy České republiky. Uvedu, kterému ministerstvu je CS ČR podřízena a kdo se nachází v řídicích pozicích jednotlivých struktur CS ČR. Dále vyjmenuji Celní úřady v České republice a zmíním, čím se dané úřady zabývají. Celní správa má mnoho kompetencí, já ve své práci vyjmenuji jednotlivé kompetence a budu se věnovat popisu náplně práce celníků.

Celní správa ČR je bezpečnostní orgán, proto je nutné, aby příslušníci tohoto sboru byli řádně připraveni nejen na mimořádné události stejně jako například příslušníci Policie České republiky. V rámci dostatečné připravenosti na dané situace jsou příslušníci CS ČR povinni absolvovat různé přípravné výcviky. Několika z nich jsem se mohla zúčastnit díky své povinné odborné praxi na Fakultě tělesné kultury. Tyto výcviky jsou zahrnuty do služební přípravy příslušníka CS ČR, proto jsem se rozhodla věnovat tomuto tématu i ve své závěrečné bakalářské práci.

Mým hlavním cílem je zaměřit se na služební přípravu příslušníka celní správy, do níž se zahrnují výcviky teoretické i praktické. Základní výcviky a kurzy, jichž jsem se mohla zúčastnit, zmíním ve své práci a pokusím se co nejlépe celý výcvik charakterizovat, popsat jeho průběh a vysvětlit jeho cíl, obsah a smysl.

2. CELNÍ SPRÁVA

Obrázek 1. Znak Celní správy ČR (<https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/procesni-rizeni-v-cs-cr/Stranky/logo-projektu.aspx>)

Celní správa České republiky je bezpečnostním sborem a její činnost je součástí systému celního dohledu nad zbožím v rámci jednotného celního území Evropské unie. Při realizaci tohoto dohledu pak postupuje v souladu s jednotnými celními předpisy Evropské unie, dle kterých přiděluje zboží některé z celně schválených určení, včetně propuštění zboží do některého z celních režimů, a pro toto zboží stanovuje a vybírá vzniklý celní dluh. Mimo jiné vykonává kontrolu zahraničního obchodu s vojenským materiálem, kontroluje provádění společné zemědělské politiky Evropské unie, nakládání s odpady, obchodu s chráněnými druhy fauny a flóry, a nelegálního zaměstnávání cizinců. Celní správa je zřízena dle zákona o Celní správě České republiky (Zákon č. 17/2012 Sb.).

Celní správa je výhradním správcem spotřebních daní. Tím se rozumí správné zjištění a stanovení těchto daní a zabezpečení jejich úhrady. Součástí obecné správy spotřebních daní je také dozor nad dodržováním předpisů o nakládání s vybranými výrobky při jejich výrobě, skladování a dopravě.

Dlouhodobě prioritní kompetencí celní správy je prosazování práv ochrany duševního vlastnictví. Celní správa vykonává kontrolní činnost v dané oblasti ve dvou rovinách – v rámci celního řízení a v průběhu kontrol zaměřených na ochranu vnitřního trhu a spotřebitele.

Celní správě přísluší i významné povinnosti související s ochranou národního kulturního dědictví, zejména pak při kontrole vývozu kulturních památek, sbírkových předmětů, předmětů kulturní hodnoty a archiválií.

Orgány celní správy mají postavení policejního orgánu, tedy orgánu činného v trestním řízení tehdy, pokud se předmětné trestní řízení týká vybraných trestných činů v oblasti cel, daní, podloudnictví s omamnými látkami, dále v oblasti porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím nebo technologiemi a zahraničního obchodu s vojenským materiálem. Do této oblasti rovněž patří neoprávněné nakládání s nebezpečnými odpady, zakázanými bojovými prostředky a radioaktivním materiálem, s chráněnými a volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami, a v neposlední řadě porušování autorského práva, průmyslových práv a práv k ochranné známce patří do této oblasti.

Celní správě byla také zvláštními zákony svěřena kontrolní oprávnění v oblasti nákladní silniční dopravy, jako jsou např. vážení nákladních vozidel, dodržování povinných přestávek řidičů nebo splnění podmínek pro přepravu nebezpečných nákladů. Patří sem i kontrola plateb za využívání stanovených úseků pozemních komunikací.

Celní správa byla zařazena do Integrovaného záchranného systému jako složka spolupůsobící s ostatními bezpečnostními a záchrannými sbory při mimořádných a krizových situacích. Jednou z reálných situací je využívání pracovníků celní správy a jejího technického vybavení při řešení krizových situací během rozsáhlých povodní (Šramková, 2011).

2.1. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

Obrázek 2. Generální ředitelství cel v Praze
(<https://www.celnisprava.cz/en/Pages/default.aspx>)

Generální ředitelství cel (GŘC) se sídlem v Praze jako správní úřad pro oblast celnictví s celostátní územní působností je podřízeno Ministerstvu financí. Dalšími správními úřady pro oblast celnictví jsou celní ředitelství a celní úřady. Generální ředitelství cel, celní ředitelství a celní úřady tvoří Celní správu České republiky jako soustavu celních orgánů. V čele CS ČR je generální ředitel Generálního ředitelství cel. Celní správu České republiky tedy tvoří Generální ředitelství cel, celní ředitelství (8 správních úřadů – Brno, České Budějovice, Hradec Králové, Olomouc, Ostrava, Plzeň, Praha, Ústí nad Labem) a celní úřady. Generální ředitelství cel řídí celní ředitelství, celní ředitelství řídí celní úřady ve svém obvodu.

Generálním ředitelem se může stát pouze celník. Generálního ředitele na toto služební místo ustanovuje, řídí ho a odvolává ministr financí.

GŘC je pověřeným celním orgánem, který ve věcech vymezených právním předpisem upravujícím trestní řízení vystupuje v postavení policejního orgánu, jde-li o případy celostátního nebo mezinárodního významu. Generální ředitelství cel se mimo jiné: podílí na přípravě návrhů právních předpisů v oblasti celnictví; řídí celní ředitelství; metodicky řídí i celní úřady v oblasti výkonu dohledu a kontroly celního hodnocení, zajišťování celního dluhu, celní politiky, správního trestání atd.; vede centrální evidenci o kontrolovaném zboží, další evidence a statistiky nezbytné pro plnění úkolů celní správy; zabezpečuje laboratorní zkoumání a analýzu vzorku zboží pro celní a daňové účely; zajišťuje speciální vzdělávání v oblasti celnictví pro potřeby celních orgánů a také vytváří podmínky pro zajištění závodní zdravotní preventivní péče pro celníky a občanské zaměstnance v celní správě; také plní funkci národní koordinační jednotky pro vzájemnou pomoc a spolupráci se státními orgány jiných států a mezinárodními organizacemi v celních věcech.

Celní ředitelství řídí ředitel celního ředitelství, kterým může být pouze celník. Ředitele ČR na toto služební místo ustanovuje, řídí ho a odvolává generální ředitel. Celní ředitelství má ve věcech hospodaření s peněžními prostředky a jiným majetkem státu postavení vnitřní organizační jednotky Generálního ředitelství cel. Celní ředitelství mimo jiné: řídí členy úřady ve svém územním obvodu; koordinuje provádění kontrolních a asistenčních činností, jejichž výkon spadá do věcné působnosti celních úřadů ve svém územním obvodu; spolupracuje s celními orgány jiných států v oblasti celnictví; vydává na základě žádosti závazné informace o původu zboží anebo tyto informace ruší; provádí následnou kontrolu po propuštění zboží; spravuje cla a daně v rozsahu a způsobem stanoveným právním předpisem upravujícím správu daní; pátrá po zboží uniklém nebo odňatém dohledu celních orgánů; provádí kriminalisticko-technické zkoumání, kriminalistické analýzy a rozbory pro potřeby celních orgánů atd.

Celní úřad (CÚ) řídí ředitel CÚ. Ředitelem celního úřadu a jeho zástupcem mohou být pouze celníci. Ředitele CÚ a jeho zástupce na toto služební místo ustanovuje a odvolává generální ředitel na návrh ředitele příslušného celního ředitelství. CÚ má ve věcech hospodaření s peněžními prostředky a jiným majetkem státu postavení vnitřní organizační jednotky GŘC. Celní úřad mimo jiné: provádí dohled a kontrolu; rozhoduje o zničení nebo znehodnocení zboží, které by mohlo ohrozit život nebo zdraví osob, anebo znehodnotit nebo zničit jiné zboží; spravuje cla a daně v rozsahu a způsobem stanoveným právním předpisem; vydává osvědčení o původu zboží a ověřuje původ zboží i po vydání osvědčení; kontroluje doklady potřebné k vývozu, dovozu nebo tranzitu zboží vydávané podle zvláštních právních předpisů; rozhoduje o zajištění zboží pro řízení o porušení celních předpisů; vymáhá pokuty, které uložil, a předepsané náklady řízení, které nebyly zaplacený ve lhůtě splatnosti; a také kontroluje největší povolenou hmotnost silničního vozidla, také na nápravu a skupinu náprav vozidla, další hmotnostní poměry vozidla a největší povolené rozměry vozidel a jízdních souprav atd. (Kárník, 2012).

Z výše popsané třístupňové organizační struktury jsem vyvodila, že základní výkonnou složkou je celní úřad, který v rámci svého územní zabezpečuje přímý výkon kompetencí Celní správy ČR. Celní ředitelství pak dle mého názoru plní především koordinační úkoly a to v rámci jednoho, případně dvou krajů. Jako vrcholový orgán pro styk s ministerstvem financí, ostatními ústředními správními orgány a mezinárodními kontakty pak působí Generální ředitelství cel.

2.1.1. CELNÍ ÚŘADY

Generálnímu ředitelství cel je podřízeno 15 celních úřadů. Odlišnou organizační strukturu od všech celních úřadů má Celní úřad pro Liberecký kraj a Celní úřad Praha Ruzyně. V České republice se celní úřady dělí dle krajů:

- Celní úřad pro Jihomoravský kraj
- Celní úřad pro Karlovarský kraj
- Celní úřad pro Královéhradecký kraj
- Celní úřad pro Jihomoravský kraj
- Celní úřad pro Liberecký kraj
- Celní úřad pro Moravskoslezský kraj

- Celní úřad pro Olomoucký kraj
- Celní úřad pro Pardubický kraj
- Celní úřad pro Plzeňský kraj
- Celní úřad pro Středočeský kraj, pro hlavní město Prahu, Praha Ruzyně
- Celní úřad pro Ústecký kraj
- Celní úřad pro kraj Vysočina
- Celní úřad pro Zlínský kraj

Každý celní úřad má jedno nebo více územních pracovišť. Ta se dělí na oddělení pouze celní, oddělení pouze daňové nebo oddělení celní a daňové. V následujícím odstavci zmíním výčet oddělení, které se nachází v České republice.

Oddělení celní i daňové se nachází v: Táboru, Strakonících, Blansku, Hodoníně, Chebu, Náchodu, Jičíně, Karvině, Opavě, Mošnově, Šumperku, Přerově, České Třebové, Dražnově, Kosmonosech, Mělníku, Kladně, Kolíně, Benešově, Mostu, Chomutově, Pelhřimově, Žďáru nad Sázavou, Valašském Meziříčí a Uherském Hradišti.

Oddělení pouze daňové se nachází v: Jindřichově Hradci, Vyškově, Znojmě, Břeclavi, Trutnově, Frýdku-Místku, Kutné Hoře a Třebíči.

Oddělení pouze celní se nachází v: Lanžhotu, Paskově, Třinci, Nošovicích, Tachově, Zdíbech, Rudné, Nupakách, Napajedlech a Lípě.

2.1.2. KOMPETENCE CELNÍ SPRÁVY

Celní správa ČR je bezpečnostním sborem a její činnost zapadá do systému celního dohledu nad zbožím v rámci jednotného celního území Evropské unie. Při realizaci tohoto dohledu postupuje podle jednotných celních předpisů Společenství (Celní kodex Společenství a prováděcí nařízení k němu, systém osvobození od dovozního cla a Společný celní sazebník Společenství). Určené útvary CS ČR mají postavení policejního orgánu (orgánu činného v trestním řízení) pro vybrané trestné činy (Kárník, 2012).

V následujícím odstavci zmíním kompetence Celní správy ČR:

Celní řízení a správa cel

- provádění celního dohledu a celní kontroly u dováženého, vyváženého a prováženého zboží

- rozhodování o přidělení celně schváleného určení zboží; o zajištění celního dluhu, rozhodování o určení celní hodnoty
- kontrola dodržování obchodně politických opatření ČR a EU, zákazů a omezení při dovozu, vývozu a tranzitu zboží; řízení o porušení celních předpisů, rozhodování o zajištění zboží důležitého pro řízení o porušení celních předpisů
- pátrání po zboží protiprávně dovezeném nebo vyvezeném nebo odňatém celnímu dohledu a zjišťování osob, které zboží tomuto dohledu odňaly nebo se tohoto odnětí zúčastnily, anebo toto zboží získaly.

Správa spotřebních a energetických daní

- kompletní správa spotřebních daní, správa registru prodejců pohonných hmot; správa daní ze zemního plynu a některých dalších plynů, z pevných paliv a daň z elektřiny.

Dělená správa

- vybírání a vymáhání peněžitých plnění (např. pokut), která byla uložena jinými správními úřady v řízení podle správního řádu a která jsou příjmem státního rozpočtu, státních fondů nebo rozpočtů územních samosprávních celků.

Kontrola omezení plateb v hotovosti

- kontrola, zda jsou platby převyšující v přepočtu hodnotu 15 000 EUR prováděny bankovním převodem.

Kontrola ohlašovací povinnosti osob při dovozu a vývozu finančních prostředků a cenných věcí

- kontrola, zda nejsou přes vnější hranice EU (v ČR pouze mezinárodní letiště) převáženy finanční prostředky a cenné věci (zlato, diamanty apod.) převyšující v přepočtu hodnotu 10 000 EUR.

Ochrana práv duševního vlastnictví

- kontrola, zda není na území ČR jakkoliv nakládáno se zbožím porušujícím práva duševního vlastnictví.

Ochrana přírody

- zejména kontroly exemplářů CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) při dovozu, vývozu, zpětném vývozu a tranzitu.

Ochrana předmětů historické a kulturní hodnoty

- zda přepravované předměty mají příslušná povolení (např. povolení k vývozu z území ČR).

Kontrola přepravy omamných a psychotropních látek

- tedy kontrola přepravy drog a anabolik.

Kontrola v oblasti silniční dopravy

- zejména vážení nákladních vozidel, kontrola časového zpoplatnění – dálniční kupóny, kontroly výkonového zpoplatnění – mýtné, kontrola plnění podmínek pro přepravu nebezpečných nákladů.

Kontrola zaměstnávání cizinců

- tedy zda zaměstnavatelé plní všechny zákonné povinnosti související se zaměstnáváním cizinců ze zemí EU i mimo EU.

Trestní řízení

- kompetence vyplývající z postavení celních orgánů jako orgánů činných v trestním řízení u trestných činů, kdy byly porušeny celní a daňové předpisy v souvislosti s výkonem působnosti celních orgánů.

Kontrola provozování hazardních her a dodržování zákazu reklamy na nepovolené nebo neohlášené hazardní hry

- kontrola plnění povinností uložených zákonem o hazardních hrách, kdy se ověřuje, zda je hazardní hra provozována podle zákona o hazardních hrách a podmínek stanovených v povolení k provozování hazardních her vydaných Ministerstvem financí a/nebo obecním úřadem obce, v jejímž územním obvodu se hazardní hra provozuje, případně zda je provozována na základě řádného ohlášení.

Kontrola v oblasti evidence tržeb

- kontrola plnění povinností uložených zákonem o evidenci tržeb, kdy se ověřuje, zda podnikatel, který má povinnost evidovat tržby, zaslal datovou zprávou údaje o této evidované tržbě správci daně a vystavil účtenku zákazníkovi.

3. VSTUPNÍ VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ

Dříve, než začne samotná služba celníka, celník musí nejprve nastoupit do služebního poměru, čemuž přechází vstupní výběrové řízení do služebního poměru. Přijímací řízení se zahajuje s doručením žádosti o přijetí k Celní správě ČR. Jestliže Celní správa disponuje volným služebním místem, zahájí se přijímací řízení s uchazečem. Přijímací řízení se skládá ze čtyř bloků:

- posouzení osobní způsobilosti
- posouzení fyzické způsobilosti
- posouzení zdravotní způsobilosti
- pohovor s vedoucím funkcionářem a další personální řízení

3.1. POSOUZENÍ OSOBNÍ ZPŮSOBILOSTI

Jde o celodenní psychologické vyšetření prováděné Psychologickým pracovištěm Celní správy ČR, v jehož průběhu se například vyplňují osobnostní dotazníky, výkonové testy a absoluuje se rozhovor s psychologem (<https://www.celnisprava.cz/cz/kariera/Stranky/Prubeh-prijimaciho-řízení.aspx>).

Díky praxi jsem měla možnost vidět, jak náročné jsou nejen výcviky, ale i samotná praxe příslušníka celní správy. Služba celníka je náročná nejen fyzicky, ale i psychicky. Celník se mnohdy musí vyrovnat se situacemi, které vyžadují silnou vůli (příklad zmíním v kapitole 6.5. Výcvik AMOK – zásada nepomoci zraněnému při zásahu), proto je nutné, aby celník prošel celodenním psychologickým vyšetřením, na jehož základě bude posouzeno, zda je schopen vykonávat všechny služební pokyny.

3.2. POSOUZENÍ FYZICKÉ ZPŮSOBILOSTI

V rámci vstupního výběrového řízení jsou uchazeči povinni absolvovat zkoušku fyzické zdatnosti, kterou musí splnit každý uchazeč o přijetí do služebního poměru k CS ČR. Cílem zkoušky je ověření všeobecné fyzické zdatnosti. Jedná se o čtyři fyzické testy.

Prvním testem je provedení běhu na jeden tisíc metrů, ověřovanou schopností je vytrvalostní síla převážně svalů dolních končetin, úkolem je uběhnout jeden tisíc metrů v co nejkratším čase.

Dalším testem je opakované provedení kliku do vzporu ležmo, ověřovanou schopností je vytrvalostní a dynamická síla trojhlavého svalu pažního, svalstva hrudníku a svalů pletence ramenního, úkolem je provedení maximálního počtu kliků bez přerušení, stanoveným způsobem a bez zapření nohou. Správné provedení je leh na břicho, skrčené paže opřít dlaněmi o zem, špičky prstů v úrovni ramen směřují vpřed, hlava směřuje vpřed, dopnutím paží v loktech vzpor ležmo, pokrčením paží v loktech lehkým dotekem hrudníku o ležící zarážku velikosti lahve a zpět do kliku, trup je zpříma, pánev se nevysazuje, ani neprohýbá. Ženy mohou tento cvik provádět s oporou kolen o podložku.

Následující testovanou dovedností je celomotorický test, kdy je ověřovanou schopností silově-obratnostní vytrvalost svalů, úkolem je provedení maximálního počtu cviků za dvě minuty. Správné provedení je ze stoje spatného přes dřep do lehu na břicho, zvednout ruce z podložky, přejít zpět opět přes dřep do stoje spatného, dále se pokračuje přes dřep do lehu na zpřímená záda, ruce se dotknou podložky podél těla a zpět přes sed a dřep do stoje spatného, za každý 45 přechod do stoje spatného je počítáno jedno provedení cviku.

Posledním testem je člunkový běh. Prověřovanou schopností je rychlostní obratnost převážně dolních končetin, úkolem je uběhnout vzdálenost čtyři krát deset metrů stanoveným způsobem v co nejkratším čase. Správné provedení je po startu vedle mety běžet šikmo mezi metami, oběhnout druhou metu, stejným způsobem se vracet zpět, oběhnout první metu, třetí úsek běžet přímo, dotknout se druhé mety, rychle se otočit a při průběhu kolem první mety je zastavena časomíra (vnitřní předpisy Celní správy ČR).

Jakožto student Fakulty tělesné kultury jsem během své praxe sledovala fyzickou náročnost při služebním výkonu celníka a mým poznatkem je, že je více než nutné prověřovat uchazeče po fyzické stránce. Služba celníka je fyzicky velmi náročná, během služby mohou nastat situace, kdy celník musí vyvinout opravdu velké úsilí pro vykonání své práce (například při útěku osoby, kdy celník musí za osobou utíkat).

V roce 2010, kdy jsem končila studium na základní škole, jsem se hlásila na Policejní akademii v Holešově. V rámci přijímacích zkoušek jsem musela absolvovat fyzické testy, které obsahovaly celomotorický test a člunkový běh. Jsem velmi ráda, že jsem měla možnost si tyto testy vyzkoušet. Nyní mám mnohem lepší představu o tom, co musí celník absolvovat před tím, než vůbec nastoupí do služby u CS ČR.

3.3. POSOUZENÍ ZDRAVOTNÍ ZPŮSOBILOSTI

Jde o komplexní zdravotní prohlídku s přísnými kritérii, která jsou prevencí před případným poškozením zdraví v důsledku náročných podmínek služby celníků.

Tento bod je velice důležitou součástí přijímacího řízení. V průběhu praxe jsem zaznamenávala opravdu velkou náročnost jak na psychickou stránku, tak na fyzickou stránku člověka. Podle mého názoru není zcela vhodné, aby například člověk se srdečním onemocněním vykonával službu u CS ČR. Přestože může být opravdu vzdělaný ve svém oboru, může nastat situace, kdy jeho onemocnění může být nebezpečné jak jeho životu, tak životu další osoby.

3.4. POHOVOR S VEDOUCÍM FUNKCIONÁŘEM

Na pohovoru dochází k vyplnění odborných testů. U pohovoru je přítomen i potencionální budoucí nadřízený uchazeče.

Jako velkou výhodou vidím přítomnost potencionálního budoucího nadřízeného. Posouzení osobní, zdravotní a fyzické způsobilosti ukážou, zda je celník schopen výkonu služby u CS ČR. Avšak osobní kontakt uchazeče s potencionálním budoucím nadřízeným je rovněž velmi důležitý, aby obě strany věděly, s kým by mohly v budoucnu jednat a pracovat.

4. SLUŽEBNÍ PŘÍPRAVA CELNÍKŮ

Jakmile uchazeč splní všechny podmínky pro přijetí k celní správě, stává se nově nastupujícím příslušníkem do služebního poměru na dobu určitou v trvání tří let. V tuto chvíli je celník připraven na výcvik v rámci služební přípravy.

4.1. POJEM SLUŽEBNÍ PŘÍPRAVA

„Služební příprava“, tak je nazývána v rámci celní správy oblast vzdělávání celníků v oblasti sebeobrany a fyzické přípravy, taktiky provádění služebních úkonů a služebních zákroků, bezpečného a účelného používání donucovacích prostředků a zbraní. Je nutné ovšem zdůraznit, že služební příprava nejsou pouze tyto tři hlavní disciplíny. Vzhledem k tomu, že je Celní správa České republiky a tím i celníci jednou z ostatních složek Integrovaného záchranného systému, je nutno provádět vzdělávání i v oblasti zdravotnické první pomoci. (Náchodský, 1994).

4.2. ZÁKLADNÍ CELNÍ KURZ

Každý nově přijatý příslušník CS ČR je povinen absolvovat základní celní kurz (ZCK) a to zhruba do šesti měsíců od nástupu do služebního poměru (Zákon č. 13/1993 Sb., Celní zákon). Tento kurz je základní odbornou přípravou, která je realizovaná za účelem získání odborné způsobilosti.

Jde o prezenční formu studia nově přijatých celníků ukončenou základní celní zkouškou. Ta je stanovena jako další požadavek pro určení odborné způsobilosti k výkonu služby u celníků ve služebním poměru na dobu určitou. Cílem tohoto kurzu je příprava na služební poměr, který zahrnuje jak fyzické dovednosti, tak znalosti a vědomosti v oboru cla.

Během své odborné praxe na Fakultě tělesné kultury jsem měla možnost absolvovat a přihlížet na tento kurz, který se konal ve Středisku služební přípravy na letišti v Bochoři. Následující odstavce a metodiky jsou prací mého otce, který je rovněž instruktorem Celní správy. Metodiku výcviku vždy ve své práci v bodech zmíním a svými slovy popíši, co je cílem daných částí přípravy.

4.2.1. VZDĚLÁVACÍ BLOKY ZCK

- **Služební příprava**

Probíhá ve Středisku služební přípravy v Bochoři v délce tří týdnů. V tomto bloku jsou zahrnuty tyto přípravy:

• Fyzická příprava– Je jednou ze součástí služební přípravy a její určitá úroveň je jedním z kritérií při přijetí do služebního poměru k CS ČR. Udržení úrovně fyzické kondice a její zvyšování je povinností celníka dle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ten stanoví že: povinností příslušníka je prohlubování odbornosti a udržování fyzické zdatnosti potřebné pro zastávané služební místo (časopis Clo-Douane 5/2009 str. 10). Pro celníky zařazené na služebních místech ve druhé a třetí kategorii je fyzická příprava organizována do výcvikových jednotek, kde se celníci připravují hromadně a pod vedením instruktora služební přípravy. Metodika této fáze výcviku vypadá následovně:

- Část 1 - Úvod
  - 1. Úvod do problematiky běžecké přípravy
  - 2. Bezpečnost a zásady při výcviku
  - 3. Podmínky a pomůcky k výcviku
- Část 2 - Charakteristika běžecké přípravy celníků
  - 4. Nároky na fyzickou zdatnost
  - 5. Pohybová charakteristika
  - 6. Správné dýchání a dechová frekvence
  - 7. Energetický výdej
  - 8. Energetické krytí
- Část 3 - Obsah běžecké přípravy
  - 9. Zahřátí a protažení
  - 10. Běžecký plán pro začátečníky
  - 11. Běžecký plán pro mírně pokročilé
  - 12. Trénink rychlosti a vytrvalosti
  - 13. Závěrečný strečink
  - 14. Únava a zotavení
- Část 4 - Evidence a vyhodnocení tréninku
  - 15. Evidence tréninku
  - 16. Vyhodnocení tréninku
  - 17. Základní tréninkové ukazatele

• Donucovací prostředky a sebeobrana – Profesní sebeobrana je nedílnou součástí dovedností určených k výkonu služby každého celníka. Jedná se o souhrn základních

dovedností jednotlivce k provádění služebních zákroků a k eliminaci fyzického napadení protivníkem (Náchodský, 1992).

Instruktoři se řídí danou metodikou, podle které vyučují celníky:

- Část 1 – V této části se celníci setkávají s úvodem do profesní sebeobrany. První část obsahuje tyto body:
  - 1. Úvod do profesní sebeobrany
  - 2. Zásady výcviku
  - 3. Podmínky a pomůcky výcviku
  - 4. Základní rozdělení donucovacích prostředků
  - 5. Konfigurace služebního opasku
- Část 2 –Dříve než instruktoři začnou popisovat složitější pohyby, je nutné naučit se základní postoje a pohyby, na které je možno navazovat další pohyby. Body této části jsou:
  - 6. Postoj a bezpečná vzdálenost
  - 7. Pohyb v postoji, úhyby a blokování
- Část 3 –V další části se celníci učí „jak padat“. Techniky pádů jsou nutnou součástí sebeobrany. V této části jsou vyučovány body:
  - 8. Návčiky pádů
  - 9. Pád vpřed
  - 10. Pád vzad
  - 11. Pád stranou
  - 12. Tvrdý pád vpřed
- Část 4 –Součástí sebeobrany je i útok. Proto se v další části instruktoři soustředí na výuku techniky úderů a kopů. Tato část obsahuje tyto body:
  - 13. Návčik úderu
  - 14. Příčný úder
  - 15. Kladivový úder
  - 16. Návčik kopu
  - 17. Příčný kop
  - 18. Kyvadlový kop
  - 19. Kop kolenem
- Část 5 –V další části se instruktoři zaměřují na využití biomechaniky v sebeobraně. Výuka pákové techniky má tyto body:

- 20. Úvod a rozdělení pákových technik
- 21. Pákové techniky na zápěstí
- 22. Pákové techniky na loketní kloub
- 23. Pákové techniky na šíji (hlavu)
- Část 6 –Poslední část zahrnuje technické donucovací prostředky, což zahrnuje:
  - 24. Poutání
  - 25. teleskopický obušek
  - 26. slzotvorný prostředek
  - 27. hrozba namířenou zbraní
  - 28. úder střelnou zbraní
  - 29. varovný výstřel

• Střelecká příprava – mým poznatkem z odborné praxe je skutečnost, že manipulace se zbraní je velmi náročná a především nebezpečná. Proto je tato část výcviku velmi obsáhlá a instruktoři opět vyučují dle metodiky:

- Část 1 –Dle mého názoru je absolutně nejdůležitějším bodem bezpečnost při manipulaci se zbraní, proto první část této přípravy je věnována bezpečnostním zásadám manipulace se zbraní. Obsahuje tyto body:
  - 1. Základní zásady
  - 2. Manipulační poloha zbraně
  - 3. Bezpečnostní pravidla pro nabití zbraně (před službou)
  - 4. Bezpečnostní pravidla pro nošení zbraně ve výkonu služby
  - 5. Bezpečnostní pravidla pro kontrolu zbraně při výkonu služby
  - 6. Bezpečnostní pravidla pro vybití zbraně (ve službě a po službě)
  - 7. Předávání zbraně druhé osobě
- Část 2 –Ve druhé části se instruktoři stále věnují bezpečnosti, nyní však bezpečnostními pravidly pro samotný výcvik se zbraní. Tato část obsahuje tyto body:
  - 8. Příprava a kontrola zbraně k výcviku
  - 9. Pravidla výcviku se zbraní

- Část 3 –V další části věnované bezpečnosti už instruktoři věnují pozornost bezpečnostním pravidlům pro ostré střelby.Vyučují se tyto body:
  - 10. Výstroj, vybavení a ochranné pomůcky
  - 11. Pravidla pro ostré střelby

- Část 4 –Ve čtvrté části se celníci dostanou k samotné střelbě ze zbraně, avšak musím podotknout, že střelba není pouze „zmáčknutí“ spouště. Základy střelbypoukazují na body, které jsou nutné ke správnému provedení střelby:
  - 12. Dýchání
  - 13. Základní postoj
  - 14. Úchop zbraně
  - 15. Míření
  - 16. Spouštění

- Část 5 –Aby celník uměl během svého služebního výkonu pohotově a správně manipulovat se zbraní, je nutné zmínit tyto body:
  - 17. Příprava zbraně v pouzdře
  - 18. Tasení s natažením
  - 19. Střelba ze střelecké polohy ve stoje
  - 20. Dohled cíle a kontrola okolí cíle
  - 21. Manipulační poloha, kontrola zbraně, stažení kohoutu
  - 22. Taktický ponos, kontrola za zády
  - 23. Uložení zbraně do pouzdra s nábojem v nábojové komoře

- Část 6 –V poslední části se instruktoři věnují přebití a případným závadám, což vyučují v bodech:
  - 24. Taktické přebití
  - 25. Nucené přebití
  - 26. Řešení závad

Podstatným aspektem je nastavení systému tak, že střelec nenosí náboj v nábojové komoře a zbraň tak nemůže samovolně vystřelit. Na druhou stranu to ovšem klade

vyšší nároky na pohotovost a schopnosti celníků, které musí získat během výcviku střelecké přípravy (Závada, 2008).

- Zdravotní příprava–Během této přípravy se CS ČR soustředí na všeobecnou výuku první pomoci. Zajímavým poznatkem pro mě bylo to, že se klade důraz na použití auto-lékárny a to z toho důvodu, že se celníci pohybují během své služby ve většině případů v blízkosti auta. Specifická část zdravotní přípravy se soustředí na bodné poranění z důvodu četnosti těchto případů. Avšak zdravotní příprava se může lišit u celníků druhé a třetí kategorie. Tito pracovníci se pohybují v terénu, proto se na jejich zdravotní přípravu kladou mnohem větší nároky.

- Základní odborná příprava (ZOP)

Ta probíhá ve Školícím středisku celní správy v Jílovišti v délce tří týdnů. Této části přípravy ve své práci nevěnuji takovou pozornost, jako služební přípravě. Vzhledem k tomu, že jsem studentem Fakulty tělesné kultury, zaměřuji se ve své práci spíše na kurzy, které zahrnují fyzickou přípravu, avšak Základní odborná příprava patří do služební přípravy příslušníka Celní správy, proto zmíním alespoň části, které obsahuje tato příprava:

- Teoretická část
  - Celní právo ČR a Společenství
  - Daňové právo ČR (obecná část)
  - Správní právo ČR
  - Trestní právo ČR
  - Celní politika a tarif
- Praktická část
  - Celní řízení
  - Daňové právo ČR (zvláštní část)
  - Kontrolní činnosti
  - Mobilní dohled a pátrání

5. PŘEZKUŠOVÁNÍ CELNÍKŮ VE SLUŽEBNÍ PŘÍPRAVĚ

Jako v každém vzdělávacím systému i v profesní přípravě příslušníků Celní správy České republiky je nutné ověřovat nabyté znalosti a dovednosti. Proto i služební předpis, který se zabývá oblastí služební přípravy celníků, upravuje prověřování a přezkušování v jednotlivých disciplínách služební přípravy. Frekvence těchto prověrek je jedenkrát za dva roky, popřípadě pokud chce celník přejít na služební místo, na které jsou stanovena přísnější kritéria. (Mazánková, 2006).

Prověrky jsou stanoveny pro fyzickou přípravu (fyzickou zdatnost), střeleckou přípravu, taktiku a sebeobranu. Pro každou tuto disciplínu jsou stanovena limitní kritéria, která musí prověřovaný celník splnit, aby mohl nadále vykonávat činnost na služebním místě, které splnění těchto požadavků vyžaduje. Limity jsou rozděleny podle kategorií služebních míst a i dle věku a pohlaví. Druhá kategorie, která zahrnuje služební místa s náplní činnostmi s vyšším rizikem, mají z pochopitelných důvodů limity a podmínky ke splnění prověrek přísnější, než služební místa v kategorii třetí, která zahrnuje služební místa s náplní činností s nižším stupněm rizika. V oblasti fyzické přípravy jsou to přísnější časové limity na provedení jednotlivých cviků, anebo počty opakování určitého cviku. Celníci zařazení ve druhé i třetí kategorii služebních míst však musí absolvovat stejné disciplíny a cviky fyzické přípravy.

V rámci prověrek v oblasti sebeobranu absolvují celníci zařazení ve druhé a třetí kategorii služebních míst stejnou sebeobranou situaci s napadením v poměru jeden proti jednomu.

Prověrku v oblasti taktiky provedení služebního úkonu nebo služebního zákroku celníci zařazení ve třetí kategorii služebních míst neabsolvují.

V poslední prověřované oblasti, střelecké přípravě, absolvují celníci druhé a třetí kategorie služebních míst stejné střelecké situace s tím rozdílem, že v rámci těchto střeleckých situací neplní stejné úkoly a nemusí předvést komisi stejné dovednosti. U třetí kategorie služebních míst jsou některé prověřované dovednosti speciálnější povahy vypuštěny, byť jsou v rámci výcviku střelecké přípravy nacvičovány a jejich bezpečné zvládnutí instruktory vyžadováno.

Prověrky jsou uskutečňovány před komisí, která je vždy tříčlenná a skládá se z instruktora služební přípravy, který u přezkušovaných celníků vede jejich služební přípravu, instruktor služební přípravy z jiného útvaru celní správy a zpravidla příslušník celní správy s personální

pravomocí. O každé zkoušce je vyhotoven protokol. Při nesplnění limitů a podmínek prověrek je možno po stanovené době prověrky opakovat. Pokud ani poté nejsou prověrky splněny, musí celník, který tyto prověrky nesplnil, přejít na služební místo v kategorii pro kterou je schopen limity a požadavky splnit (Zákon č. 361/2004 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů).

Dle informací mého otce je přezkušování celníků zavedeno teprve od roku 2012. Podle mého názoru měly být prověrky zavedeny už mnohem dříve a je dobře, že nyní jsou zavedeny a celníci jsou každé dva roky přezkušováni. Celníci na začátku své služby získají nové zkušenosti, dovednosti, ale je důležité, aby se tyto nabyté dovednosti neustále zlepšovaly a udržovaly.

6. SPECIALIZOVANÉ KURZY

Jakmile příslušníci Celní správy projdou základními přípravnými kurzy, následuje vzdělávání a služební příprava ve specializovaném odvětví. Každý celník je vzděláván podle potřeby jejich náplně práce, podle jejich zařazení na služební místa.

Není možné, abych se ve své práci věnovala všem specializovaným kurzům. Avšak vybrala jsem pro mě nejzajímavější kurzy a výcviky, nebo výcviky, kterých jsem se sama účastnila. Budu se věnovat:

- Aktivní střelec
- Kontrola v oblasti silniční dopravy
- Použití obušku
- Krizová komunikace
- Menšiny
- Výcvik řidičů

7. AKTIVNÍ STŘELEC

V posledních letech pěti jsem zaznamenala nejméně 2 případy na území ČR, ve kterých figuroval aktivní střelec, a po jehož útoku byly zraněny nebo usmrceny osoby. Útok aktivního střelce je velmi závažná situace, proto je nutné, aby byly složky IZS na tuto událost

připraveny. Ačkoli se výcvikem AMOK (nejedná se o zkratku, jde o lékařský výraz, který značí chorobnou zuřivost, výraz byl převzat pro policejní pojmenování) dříve zabývala hlavně Policie České republiky, se stoupajícím počtem případů začala na takové situace připravovat své zaměstnance i Celní správa ČR.

7.1. POJEM AKTIVNÍ STŘELEC

Aktivní střelec je osoba, která volí použití zbraně proti jiným osobám k dosažení svých cílů. Aktivní střelci útočí převážně v oblastech s vysokým výskytem osob a jejich cílem je usmrtit nebo zranit co největší počet lidí. Aktivní střelec může být považován za masového vraha, pokud počet jeho obětí při jednom útoku je vyšší než čtyři, což vychází z klasifikačních schémat FBI. V literatuře se zároveň můžeme setkat s médií vytvořeným výrazem „šílený střelec“ (Čírtková, 2004).

Pojem AMOK je označení pro výcvik zákroku proti aktivnímu střelci. Amok představuje vražedné jednání ve stavu změněného vědomí, může se jednat o šílenství nebo extrémní zuřivost. Obecně lze amok označit za zkratovité jednání. V historických pramenech můžeme amok nalézt v oblasti válečnictví, kdy vojáci nedbali vlastní smrti a vyřídili se bez strachu proti nepříteli (Čírtková, 2004).

Lidé se chovají podle hierarchicky uspořádaného systému plánů vědomých a neuvědomovaných, ve kterých se odrážejí naše emoce, zkušenosti, hodnoty, motivace a podobně. Podle toho, který faktor má na jedince výraznější vliv, můžeme dělit delikty na situační, které jsou konány například z afektu, a na delikty připravované (Matoušková, 2013).

7.2. PŘÍPADY AKTIVNÍHO STŘELCE

Téma „Aktivní střelec“ je v posledních letech velmi aktuální a závažné téma. Já ve své práci zmíním dva nejznámější a nejzávažnější případy, které se udály v posledních pěti letech na našem území.

Dne 14. Října 2014 do ZŠ ve Žďáře nad Sázavou vnikla Barbora Orlová, která si v šatně školy vzala jednu studentku jako rukojmí a při svém činu nožem napadla a zabila studenta Petra Vejvodu. Pachatelka byla eliminována Policí ČR. Následkem činu byly 2

zraněné studentky, poraněný vyjednaváč Policie a jeden mrtvý student. Barbora O. byla následně umístěna v detenčním ústavu, odkud však údajně neměla být ani propuštěna (http://jihlava.idnes.cz/pobodani-na-obchodni-akademii-ve-zdare-nad-sazavou-fve-/jihlava-zpravy.aspx?c=A141014_090808_jihlava-zpravy_mv).

Dne 24. února do restaurace Družba v Uherském Brodě vtrhl Zdeněk Kovář, který zastřelil 8 lidí a poté spáchal sebevraždu (http://zlin.idnes.cz/strelba-v-hospode-v-uherskem-brode-d5o-/zlin-zpravy.aspx?c=A150224_135231_zlin-zpravy_ras).

Útoky, které jsem zaznamenala a zmínila, se lišily například použitím jiné zbraně, jiným motivem, počtem zraněných nebo usmrcených osob. Jedno ale mají oba případy společné. Jsou nebezpečné pro obyvatelstvo. Proto je prevence a ochrana obyvatelstva v tomto případě velmi důležitá.

7.3. NEJČASTĚJŠÍ MOTIVY AKTIVNÍHO STŘELCE

- ztráta zaměstnání – v tomto případě se domnívám, že jde pouze o problém jednotlivce, je to vnitřní boj člověka, který se smiřuje se skutečností ztráty zaměstnání. Pokud se člověku nepodaří smířit s touto skutečností, může nastat takzvaný amok (chorobná zuřivost) a následkem toho může dojít k usmrcení osob.
- spory v zaměstnání – tento problém bývá mezi dvěma nebo i více osobami, může jít o spory mezi zaměstnanci, ale také o spory zaměstnance se zaměstnavatelem.
- sousedské spory – v tomto případě jde o problém společnosti. Jde o nedostatečné porozumění a komunikaci mezi sousedy. Spory bývají často banální (například padající listy na pozemek souseda), avšak následky sousedským sporů mohou být fatální.
- problémy se spolužáky a učiteli ve škole – tento problém zná dle mého názoru téměř každý. Děti ve školách se nachází v pubertálním věku a jejich vzdorovité chování může způsobit spor se spolužáky. V některých případech může dojít i ke sporu žáka s učitelem (například kvůli prospěchu). V tomto případě bych chtěla zmínit nedávný případ, který se udál na střední průmyslové škole v Praze. Skupina mladíků šikanovala svou učitelku. Šlo o omezování, obtěžování, fyzické útoky a ponižování učitelky. Učitelka následkem psychických a fyzických útoků zemřela na selhání a vyčerpání organismu. Nejde o příklad aktivního střelce, avšak chtěla jsem tímto případem ukázat, že spory mezi žáky a učitelem mohou zajít opravdu daleko.

- nenávisť k okolí či k celému světu – v tomto případě jde o vnitřní boj člověka, důvod může být naprosto jakýkoliv.

7.4. NEJČASTĚJŠÍ MÍSTA ÚTOKŮ

- škola – jde o místo, kde se nachází spousta osob (studentů, učitelů). V tomto případě bohužel přichází o život spousta mladých lidí. Vniknutí aktivního střelce do školy jsme v ČR zaznamenali jednou a to v případě Barbory Orlové.
- kanceláře, úřady, bývalé pracoviště – bývalé pracoviště může být terčem útoku z důvodu ztráty zaměstnání. Člověk, který se nedokázal vyrovnat se ztrátou svého zaměstnání, může tímto vyrovnávat své účty a útočit ve svém bývalém pracovišti.
- komerční budovy, nákupní centra – tohle místo je podle mě pro aktivního střelce nejlepším místem pro útok. Jde o místa s vysokou koncentrací osob a aktivní střelec má mnohdy za cíl usmrtit co nejvíce osob.
- nemocnice – na tomto místě se nachází také spousta osob, „bonusem“ pro aktivního střelce je skutečnost, že se pacienti nemohou bránit.
- ulice, panelové domy, činžovní domy – opět jde o místa s vysokou koncentrací osob.
- jiné prostory se zvýšenou koncentrací osob

7.5. VÝCVIK AMOK

Z důvodu přibývání těchto případů se i CS ČR zaměřuje na výcvik svých zaměstnanců, kdy cílem výcviku je příprava celníků na reálné situace, které mohou vzniknout nečekaně kdykoli a kdekoli. Výcvik je uspořádán do dvou hlavních bloků a trvá přibližně týden, protože tematika aktivního střelce je závažná a velmi složitá. V prvním bloku se vyučuje teoretický postup. V druhém bloku, praktickém, jsou pro celníky připraveny reálné situace, kdy celník reaguje dle teoretického postupu a musí absolvovat scénu od příjezdu až po evakuaci. Ukončením kurzu je zkouška z teoretické i praktické znalosti této problematiky.

Protože jsem tento výcvik absolvovala v rámci své odborné praxe, celá tato kapitola obsahuje mé poznatky. Body operačního postupu jsem popsala svými slovy na základě své

účasti na výcviku. Metodiku a postup čerpá CS ČR z dokumentu AMOK (zákrok proti aktivnímu střelci), jehož autorem je Policejní prezidium České republiky. Do tohoto dokumentu jsem měla možnost v průběhu výcviku nahlédnout, proto jsem i já čerpala základní informace z tohoto dokumentu do své práce.

Standardní operační postup:

- příjezd
- eliminace
- taktické formace
- barikádová situace
- pachatel zneškodněn
- evakuace

7.5.1. PŘÍJEZD

Jakmile operační středisko obdrží informace o útoku aktivním střelcem, ihned zasahující nabíjí zbraň, obléknou si balistickou ochrannou vestu a vyrazí co nejrychleji k místu činu. Nabíjení zbraně probíhá buď před vyjetím, nebo musí zastavit vozidlo. Balistické vesty musí mít celníci vždy nachystané, nejlépe postavené za předními sedačkami, protože každá vteřina ztracená hledáním vesty může znamenat smrt dalších lidí. I přesto však zasahující musí dbát na bezpečnosti jízdy, protože nehoda by zabránila dorazit na místo činu. Vesty musí být označené nápisem „CELNÍ SPRÁVA“. V případě neoznačených vest hrozí nebezpečí, že další povoláná hlídka špatně vyhodnotí osobu v neoznačené vestě a může dojít k fatálním následkům. Zasahující by u sebe měli mít k dispozici tlakové obvazy z důvodu množství zraněných. V případě střelby se musí brát v potaz množství nezúčastněných osob, které mohou být nepřesnou střelbou ohroženi. V případě útoku posílá operační středisko co největší počet dostupných hlídek. Ty dostanou informace o situaci, jako například zda je pachatel ozbrojen, zda dochází ke střelbě, nebo místo výskytu pachatele. V případě, že je zasahujících na místě více, vstupují do budovy nebo prostoru všichni s výjimkou jednoho, který zůstává venku u služebního vozidla. Ten celou akci řídí až do příjezdu krizového štábu. Po celou dobu zákroku je nutné předávat operačnímu středisku informace o situaci na místě. Každý detail může být rozhodující. Díky

těmto zprávám mohou být všechny složky vyslané na místo již cestou průběžně informovány o vývoji situace a podle toho se na zákrok připravit. Hlídka přijíždějící na místo musí vypnout výstražné zařízení, protože není vhodné na sebe upozornit předčasně a vystavit se tak riziku útoku v okamžiku, kdy se zasahující teprve připravují přiblížit k místu činu. Aktivní střelec může mít také pocit tísně z příjezdu hlídky a mohl by tak být agresivnější a ublížit více lidem. Od příjezdu by zasahující měli mít vytažené zbraně z pouzdra, připravené k okamžitému použití. Hlídka by měla k budově přistupovat tak, aby byla co nejvíce kryta. Při příjezdu je nutné, aby zasahující vytipovali, odkud je střelba vedena, aby nedošlo ke střelbě z budovy proti nim. Při přiblížování by se skupina zasahujících neměla držet příliš u sebe, aby střelec v případě útoku musel mířit na více od sebe vzdálených cílů. Hlídka, která dorazí na místo činu jako první, se snaží v co nejkratším čase získat od poškozených a svědků co nejvíce informací, které by mohly určit polohu a popis aktivního střelce. Avšak poškození bývají v šoku, proto by zasahující měli klást pouze jednoduché otázky typu: „Co má na sobě? Má zbraň?“ U dětí je vhodné používat termín „zlý člověk“. Hlavní vchod do budovy, ve které se nachází aktivní střelec, může být útočnickem zabarikádován nebo je jiným způsobem znemožněno ho použít ke vstupu. V tom případě se zasahující snaží urychleně najít jinou přístupovou cestu, jako jsou například okna, požární schodiště nebo boční vchody.

V této části výcviku jsem zaujímala roli figuranta a to jako nezúčastněná osoba. V modelových situacích jsem se pokoušela uniknout z objektu, kde se nachází aktivní střelec, po uniknutí z objektu jsem byla vždy důkladně prověřena celníky, zda nejsem právě aktivní střelec. Po zjištění, že jsem pouze nezúčastněná osoba, se celníci snažili dostat co nejvíce informací a kladli mi výše zmíněné otázky: „Jak vypadá? Co má na sobě? Jakou má zbraň?“ Avšak pro mě bylo velmi obtížné v takové šokové situaci pozorovat, jak střelec vypadá a poté tyto informace tlumočit zasahujícím celníkům. Když jsem byla v šoku při modelové situaci, jak by to asi vypadalo v reálné situaci?

7.5.2. ELIMINACE

V okamžiku, kdy je hlídka schopna přibližně odhadnout polohu aktivního střelce, neprodleně se vydá směrem k němu. Jejich cílem je co nejdříve pachatele eliminovat, případně oddělit od ostatních osob. Pokud má v krátkém čase dorazit další hlídka, je vhodnější počkat. Nicméně jakékoli časové prodlevy mohou stát život další osoby.

Zasahující nikdy nezakročuje proti aktivnímu střelci sám, vždy minimálně ve dvoučlenné hlídce. Výjimkou je situace, kdy může zasahující střelce bezprostředně eliminovat. Ve fázi zákroku, kdy ještě není střelec eliminován, je zásadou nikdy nepomáhat lidem, kteří se domáhají pomoci od zasahujících celníků. Každý okamžik, který stráví zasahující péčí o raněné, může střelec zabít další osoby. V této situaci mohou zasahující dělat jedinou věc: pokud si s sebou vzali tlakové obvazy a škrtidla z auto-lékárny, dají je zraněným a pokračují dále v eliminaci střelce.

V této části bych chtěla obzvlášť poukázat na zásadu, která zakazuje pomáhat zraněným osobám, které se dožadují pomoci. Během modelových situací jsem mnohokrát fingovala vážné zranění, při kterém mi masivně krvácela noha nebo ruka. Celníci měli za úkol mě překročit a pokračovat v eliminaci střelce i přesto, že jsem opravdu nahlas nařikala a žádala o pomoc. Na celníky je v tu chvíli kladen obrovský tlak. Je nutné, aby se koncentrovali a soustředili pouze na eliminaci střelce, což je podle mě opravdu velký nápor na psychiku.

7.5.3. TAKTICKÁ FORMACE

Při hledání pachatele musí zasahující zaujmout takticky vhodnou formaci, která jim má zajistit co největší bezpečí. Existují dva módy, ve kterých formace pracuje. První je kontaktní, který se používá v situacích, kdy zasahující vědí, kde se aktivní střelec nachází. V takové formaci postupují co nejrychleji a v co nejkratším čase. Druhý mód je vyhledávací. V tomto případě hlídka pachatele hledá a prozkoumává všechny místnosti. Avšak v okamžiku, kdy uslyší výstřel, mění vyhledávací mód na kontaktní a postupují přímo k místu střelby.

Rozhodne-li se hlídka, že provede zákrok v dvoučlenné skupině, zaujmají pozici předního a zadního krytí. Zadní zasahující se drží rukou předního, aby s ním neztratil kontakt nebo do něj nenarazil. Během postupu je možná výměna rolí. Rychlost postupu se vždy řídí podle rychlosti zadního zasahujícího.

Při vstupu do místnosti s předpokládaným kontaktem s pachatelem se provádí dynamický vstup obou zasahujících. Oba zasahující se vtáčí do místnosti okolo rámu dveří na své straně. Při vstupu do místnosti každý hlídá svoji polovinu místnosti.

V případě, kdy na místo dorazí dvě dvoučlenné hlídky, jeden z hlídky zůstane u vchodu do budovy, připraví si radiostanici a spojí se se zbytkem zasahujících. Zbývá trojice

vytvoří taktickou formaci ve trojici a neprodleně zahájí zákrok. Zasahující, který zůstal venku, dále komunikuje s operačním střediskem, zapisuje informace a koordinuje další postup přijíždějících hlídek a jednotek IZS. Jakmile se dostaví na místo hasiči a zdravotnická záchranná služba, je úkolem zasahujícího nevpustit je na místo činu, dokud není zóna bezpečná.

Zatímco zasahující u vchodu koordinuje ostatní složky IZS, komunikuje s operačním střediskem a zasahující skupinou uvnitř objektu, zapisuje si informace atd., zasahující tříčlenná skupina postupuje při pátrání v módu trojúhelníku nebo zástupu. Dva přední zasahující zajišťují kontrolu předního perimetru a stran, zadní má opět na starosti pouze zadní krytí a musí dbát na to, aby se neoddělil od skupiny. Při vstupu ke kontrole místnosti musí první zasahující předstoupit dopředu, aby zajistil přední sektor. Jakmile ostatní vstoupí do místnosti, stahuje se zpět mezi zárubně dveří a z této pozice má pod kontrolou chodbu. V případě pěti a více zasahujících se postupuje ve formaci tvaru „diamantu“, kdy se skupina musí pohybovat sevřená a všichni musí držet pohromadě.

Tuto část výcviku má Celní správa perfektně zvládnutou co se týče teorie. V praxi je to však mnohem složitější. Na místě zásahu se může objevit různý počet zasahujících celníků a hlídek. Celníci se musí dohodnout, jakou zaujmou taktickou formaci, čímž ztrácí čas.

7.5.4. KONTAKT S AKTIVNÍM STŘELCEM

V případě kontaktu s aktivním střelcem se musí zasahující okamžitě pokusit pachatele eliminovat. Aktivní střelec se v tu chvíli soustředí na boj se zasahujícími a nebude mít čas k útoku na další osoby. V případě nutnosti střelby je důležité, aby střílelo současně více zasahujících najednou. Více střelců znamená větší palebnou sílu a zároveň větší šanci na zásah cíle. Dorazí-li na místo další hlídky, je důležité jejich vstup do objektu oznámit týmu vevnitř. Ten může oznámit, zda potřebuje pomoc v místě, kde se právě nachází, nebo zda má druhý tým začít propátrávat další část budovy. V případě potřeby může druhý tým zabezpečit již propátráný prostor, aby za ním mohli vstoupit zdravotníci. Ti se však mohou pohybovat pouze s doprovodem. Při eliminaci je důležité vyvinout na pachatele takový tlak, aby byl zatlačen do pasivity, neohrožoval tak další nezúčastněné osoby a nemohl například utéct.

7.5.5. BARIKÁDOVÁ SITUACE

Jestliže se podařilo oddělit pachatele od obětí a pachatel se ocitl v tzv. barikádové situaci (například se uzavřel v místnosti), hlídka si vytipuje vhodný kryt a zpoza krytu vyzývá pachatele, aby odložil zbraň a vyšel s prázdnýma rukama nad hlavou z úkrytu. Dále předává průběžné informace velícímu zasahujícímu mimo objekt. Pokud se pachatel nevzdá, zasahující z krytu po celou dobu pouze zajišťují situaci. Zůstávají v krytech, znemožňují pachateli opuštění úkrytu a čekají na příjezd zásahové jednotky nebo útvaru rychlého nasazení. Komunikaci s osobou, která velí z venku, vždy zajišťuje zasahující, který je v roli zadního krytí. Je vhodné, aby se zasahující z důvodu únavy po čase na pozicích střídali. Zvláštní pozornost je nutné věnovat situaci, kdy úkryt pachateli umožňuje ohrožovat další lidi nebo uniknout. To je důvod pro vytvoření bezpečnostního perimetru kolem místa činu. Nebezpečná situace vznikne, ozve-li se z úkrytu pachatele výstřel. Pravděpodobně se bude jednat o sebevraždu, avšak může to být i léčka. Zasahující by neměli opouštět své kryty a měli by čekat na příjezd speciálních jednotek. Pokud je však pachatel izolován od dalších lidí, není již kam spěchat a bezpečnost zasahujících se dostává na první místo.

7.5.6. PACHATEL ZNEŠKODNĚN

Po úspěšné eliminaci pachatele nastává vždy jeho odzbrojení, spoutání, prohlídka a v případě potřeby první pomoc. Po zajištění pachatele a kontrole zranění celník kontaktuje radiostanicí kolegu před vchodem. Ten informuje operační středisko o aktuální situaci. Pachatel byl hlídkou sice zneškodněn, ale to neznamená konec potenciálního nebezpečí. Pachatelů mohlo být víc, a proto celníci provádějí kompletní taktické propátrání objektu a jeho okolí. Je to nejen z důvodu možného výskytu spolupachatele, ale také nálezu dalších nezúčastněných osob, které mohou být zraněné, v bezvědomí nebo ukryté v šoku na nečekaných místech.

7.5.7. EVAKUACE

Evakuace raněných a dalších osob se provádí až po eliminaci aktivního střelce. Výjimkou může být barikádová situace. Jakmile je střelec zneškodněn, prostory jsou

propátrány a nic nenasvědčuje tomu, že se na místě nachází další pachatelé, je povinností zasahujících zahájit evakuaci raněných na místo, kde je bude možné ošetřit. Pro třídění raněných je optimální, aby bylo prováděno lékařem nebo členy zdravotnické záchranné služby. Pokud není na místě lékař ani vyškolený záchranář, v péči o zraněné postupujeme takto:

- osoby s masivním krvácením
- osoby s bezvědomím
- ostatní

Pokud osoba křičí bolestí a nevidíme masivní krvácení, není pravděpodobně ohrožena na životě v takové míře jako osoba s masivním krvácením nebo v bezvědomí. Při evakuaci nesmí zasahující způsobit chaos, proto je nutné organizovat odchod zraněných z budovy. K tomu je nutné používat jasné a jednotné povely. Jedním z cílů evakuace je zamezit rozprchnutí lidí po okolí. Mohou být v šoku nebo zranění. Je nutné vybrat pro evakuované bezpečné místo. V modelových situacích jsem zaznamenala velký chaos, zranění se snažili co nejrychleji z místa uprchnout, například do svých domovů, čemuž se musí zabránit.

Místo činu se po incidentu ohraní páskou a nikdo nesmí být vpuštěn dovnitř ani ven. Pokud byl u aktivního střelce nalezen granát, baterie, elektrické vodiče apod., je nutné tuto skutečnosti ihned nahlásit z důvodu podezření, že pachatel mohl v objektu umístit nástražný výbušný systém.

Po eliminaci nebezpečí, evakuování osob a propátrání objektu nastává fáze vpouštění vyšetřovatelů a techniků na místo činu. Na místo dorazí média. Zasahující není oprávněn podávat jakékoli informace, umožnit vstup na místo činu nepovolaným osobám. S médii komunikuje až k tomu určená osoba.

Při účasti v modelových situacích jsem si všimla, že v průběhu celého zásahu nebyl vpuštěn do objektu záchranář, tudíž osoby s vážným zraněním musí čekat až do momentu eliminace aktivního střelce. Pokud však záchranář trvá na vpuštění do objektu za účelem pomoci zraněným, velitel zásahu může záchranáři povolit vstup do budovy, ale pouze na vlastní nebezpečí a pouze s minimálně jedním členem hlídky celní správy nebo jiného bezpečnostního sboru. Vstup do objektu je ale velmi nebezpečný a záchranáři ve většině případů nechtějí riskovat svůj život. Proto je situace vpuštění záchranáře do objektu opravdu výjimkou.

8. KONTROLA V OBLASTI SILNIČNÍ DOPRAVY

Mezi kompetence Celní správy patří i kontrola v oblasti silniční dopravy. Jedná se zejména o:

- Vážení nákladních vozidel
- Kontrolu časového zpoplatnění – dálniční kupóny
- Kontrolu výkonového zpoplatnění – mýtné
- Kontrolu plnění podmínek pro přepravu nebezpečných nákladů
- Kontrolu dodržování bezpečnostních přestávek
- Kontrolu nákladů a přepravního povolení

Zákony upravující základní oprávnění při výkonu silničních kompetencí celníků:

- zákon č. 361/2000 Sb., o silničním provozu
- zákon č. 242/2016 Sb., Celní zákon.
- zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích
- zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky

Na jejich základě je celní správa oprávněna k provádění kontrol na celém území ČR. Při těchto kontrolách prokazují celní orgány vždy svou příslušnost k celní správě služebním stejnokrojem. A jelikož se jedná o kontroly vozidel v silniční dopravě, k jejich zkontrolování je nutno tato vozidla i zastavit. To celníkům umožňuje zákon o silničním provozu. Zastavování může být ve formě statické, tzn., že zastavování probíhá pomocí zastavovacího terče červené barvy nebo vztyčenou paží, v případě snížené viditelnosti světlem červené barvy. Druhou možností je zastavování dynamické, kdy se vozidlo určené ke kontrole zastavuje za jízdy rozsvícením červeného nápisu „STOP“ nebo „NÁSLEDUJ MĚ“ na světelné rampě v přední a zadní části služební vozidla, a to ze směru jízdy zastavovaného dopravního prostředku. Také i pro tento účel jsou služební vozidla celní správy, používaná při výkonu silničních kompetencí, vybavena zvláštním výstražným světlem modré barvy, doplněným zvláštním výstražným zvukovým zařízením. Po zastavení vozidla jsou celní orgány oprávněny po řidiči požadovat prokázání totožnosti, řidičský průkaz a osvědčení o registraci vozidla. Dále jsou celníci oprávněni vozidlo zkontrolovat, přičemž se řídí postupy platnými pro jednotlivé druhy silničních kontrol (např. kontrola povolení k přepravě, přeprava vybraných výrobků atd.).

Je-li při kontrole zjištěno, že vozidlo není zapsáno v registru silničních vozidel nebo že je technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích (např. nemá platnou technickou kontrolu), je celní orgán oprávněn tyto případy řešit jako přestupek v blokovém řízení, kdy může udělit pokutu až do výše 5 000 Kč. V průběhu těchto kontrol jsou častokrát zjištěna porušení právních předpisů, která nespádají do působnosti celní správy. Nezřídka se jedná o zjištění, že řidič kontrolovaného vozidla je pod vlivem alkoholu nebo jiné omamné látky nebo že kontrolovaná osoba je hledaná policií. Mnohokrát jsou zjištěny různé formy trestné činnosti, jako jsou např. nálezy předmětů pocházejících z krádeže, přeprava omamných nebo zakázaných látek atp. Všechna tato zjištění mají celní orgány zákonnou povinnost postoupit k vyřízení příslušným orgánům. V případě zjištění podezření ze spáchání trestného činu celní orgány případ předávají příslušnému policejnímu orgánu (Kárník, 2012).

Celníci musí být i v tomto případě řádně proškoleni a vzděláni, aby bylo možné odhalit co největší počet porušení právních předpisů a aby byla zajištěna bezpečná silniční doprava. Během praxe jsem měla možnost zúčastnit se přednášky na kurzu Zastavování a kontrola vozidel. Díky účasti na kurzu teď mohu čerpat informace z přednášek. Tento vzdělávací kurz se skládá z kapitol:

- oprávnění celníka – výčet pravomocí, které celník může žádat po řidiči vozu (např. zastavení vozidla, žádost o zvážení vozidla, odstavení vozidla)
- statické zastavování vozidel – jedná se o zastavování vozidel z pozice stojícího celníka, v této části se popisuje poloha celníka (celník by měl stát cca v polovině jízdního pruhu), dále je vyjmenováno vybavení, které se používá pro zastavení vozidla (červený terč), jsou zmíněny pokyny pro zastavení
- dynamické zastavování vozidel – jedná se o zastavování vozidla za jízdy, tedy zastavování ve služebním vozu pomocí pohybu paže nahoru a dolů nebo zastavování pomocí terče vysunutého z vozidla nebo zastavování pomocí světelných nápisů
- bezpečnostní zásady zastavování vozidel – je nutné, aby bylo kontrolní stanoviště umístěno tak, aby byla zohledněna bezpečnost silničního provozu (dále jen BESIP)
- taktika zastavování vozidel
  - vybavení hlídky – zastavovací terč, červená svítidla, reflexní vesta

- služební vozidlo - musí být odstaveno na místě, kde neohrožuje BESIP, musí stát na místech, kde to neporušuje ustanovení obecných právních předpisů, musí být připraveno k okamžitému výjezdu
- faktory ovlivňující BESIP – povětrnostní podmínky, stav pozemní komunikace, rychlost a druh zastavovaného vozidla, viditelnost, situace v silničním provozu, reakční schopnosti řidiče
- zastavování vozidel za snížené viditelnosti – ve službě mohou nastat situace, kdy je nutné zastavit vozidlo v noci, tedy za snížené viditelnosti. Celník musí požádat o rozsvícení světel v kabině vozu, popřípadě vyzvat k zapnutí výstražného osvětlení
- zahájení kontroly– oslovení řidiče, výzva k vypnutí chodu motoru, přistoupení k vozidlu zezadu

9. POUŽITÍ OBUŠKU

Protože služební výbavou celníka je obušek, i jeho použití je podmíněno absolvováním výcviku (přednášky), na základě které může celník obušek používat ve své služebním výkonu. Také jsem měla možnost tuto přednášku absolvovat, proto ve své práci uvedu strukturu tohoto výcviku, který se opět řídí metodikou, do které jsem nahlédla a ze které čerpám.

Struktura výcviku:

- Účinky obušku
  - svalovina – bolest, bez nevratného poškození
  - kost, kloub – zlomenina, trvalé poškození, omezení pohyblivosti
  - citlivá místa (obličej) – těžká zranění, zastavení akce, ochromení
  - vitální zóny (hlava) – možná smrt, těžká zranění
- Ukázky použití
  - proti úderu
  - proti kopu
  - vyproštění z klinče
  - pomoc třetí osobě
- Nošení, úchop, těžiště

- Tasení a zavírání
  - za hlavu švihem
  - dopředu švihem
- Údery
  - ochrana bezpečného prostoru
  - základní obloukový z obou stran
  - vodorovný (na nohy apod.) z obou stran
  - úder z malé vzdálenosti
  - bodnutí
- Záměna se zbraní
- Obranné použití
  - vyproštění z úchopu
  - obrana před úderem
  - odražení útočníka
  - pomoc třetí osobě
- Odváděcí techniky
  - základní technika páky
  - sedící osoba
  - stojící osoba
  - ležící osoba
- Vytažení z vozidla
  - za zápěstí
  - za krk
- Skrytá příprava obušku
- Modelové situace

10.KRIZOVÁ KOMUNIKACE

Jelikož je Celní správa součástí Integrovaného záchranného systému, je přítomna u mnoha mimořádných situací a podílí se na záchranných pracích stejně jako PČR, Zdravotnická záchranná služba nebo Hasičský záchranný sbor. U mimořádných situací často dochází ke krizové komunikaci. Krizovou situaci můžeme charakterizovat jako

specializovanou pomoc lidem, kteří se právě ocitli v krizi. Má několik forem, které mají za cíl vrátit zasaženého jedince do stavu alespoň takové psychické rovnováhy, ve které se nacházel před vznikem krizové životní situace. Tato intervence zahrnuje pomoc jak psychologickou, zdravotní, sociální, duševní tak i právní (Špatenková, 2004).

Během studia na Fakultě tělesné kultury jsem absolvovala předmět „Krizová komunikace“ a zúčastnila jsem se přednášky o krizové komunikaci v rámci praxe u celní správy. Víím tedy, že krizová situace je velmi komplikovaná a neexistuje přesný návod na to, jak v takové situaci komunikovat. Celník však může být obeznámen s tím, jak může tato situace nastat, a jak se při krizové komunikaci chovat. K dispozici jsem opět měla metodiku, dle které jsou celníci vzděláváni. Kurz cílený na přípravu na krizovou situaci má následující body:

- komunikace - odpovědnost za průběh komunikace mají obě strany, avšak více odpovědnosti je na straně profesionální
- krize - časově relativně krátký úsek, ve kterém se kulminuje většina negativních komponent situace
- typy krizových situací:
  - komunikace s jedincem pod nadvládou silné emoce
  - komunikace s jedinci s poruchou osobnosti
  - komunikace s jedinci pod vlivem (zejména) alkoholu
  - komunikace se zjevným agresorem
  - komunikace s příslušníky menšin
  - hromadné a neočekávané krizové situace
- příprava na krizovou situaci:
  - věcná příprava – smysl akce, plán postupu, jasně daná pravidla, debriefing
  - mentální příprava – nevnímat krizovou komunikaci jako boj, jít do akce s přesvědčením zvrácení nežádoucího stavu, nepochybovat o hodnotě svého služebního stavu, dávat pozor na to, co říct
  - psychologická příprava – vědět, do čeho celník jde, identifikovat situaci a emoce, uvědomit si hranice, které nesmí překročit
- bio-psycho-socio-spirituální zátěž v krizi - náročná krizová situace může dočasně změnit a dlouhodobě ovlivnit všechny složky člověka a dostávají se:
  - složité hormonální reakce (Bio)

- poruchy vnímání, usuzování, jednání (Psycho)
- vztahově patologické projevy (Socio)
- zhroucení hodnotová, existenciální (Sprituální)

11.MENŠINY

Mezi kompetence Celní správy patří celní dohled nad obchodníky a nyní i dohled při evidenci tržeb. Celníci často navštěvují obchodní domy a velká tržiště, kde se v mnoha případech setkávají s menšinami. Minorita neboli menšina označuje dobře vymezenou skupinu osob, jež se odlišuje od okolní „většinové“ společnosti a obvykle se i sama jako skupina chápe (Šišková, 2001). Je-li tedy součástí práce příslušníka Celní správy práce s určitou menšinou, je profesní povinností znát její problematiku a to zejména v oblastech:

- dějin obecně a specificky na území ČR
- kulturních a náboženských zvyklostí a odlišností
- komunikačních specifik
- předmětu působení, činnosti a převládajícího způsobu obživy
- společenského rozvrstvení
- přijetí majoritou
- třecích ploch s majoritou
- převažujícího typu trestné činnosti
- efektivní možnosti spolupráce

Skupiny, které zaujímají zvláštní role a přitahují pozornost celního dohledu, jsou:

- Vietnamské velvyslanectví – vysoce solidarizující s přistěhovalci
  - majitelé velkostržnic –prodejci jsou nájemci jednotlivých stánků, majitelé často spojeni s hospodářskou trestnou činností a lichvou
- Zprostředkovatelské firmy – zajišťují cestu a práci na území ČR
  - formy:
    - a) klasické převaděčství
    - b) pololegální
    - c) legální transfery osob
- BO DOI (voják) osoby vyloženě spojené s násilnou trestnou činností

Avšak zatím nejpočetnější skupinou, které jsou celně dozorováni, jsou stánkaři (trhovci), přesto jsou jednou z nejhudších skupin. Jejich společenský status je v komunitě poměrný dobrý. Majorita (většina) je na ně zvyklá a hodnotí je jako bezproblémové. Avšak jsou častým objektem kontrol příslušníků Celní správy.

11.1. KOMUNIKACE S MENŠINAMI

Žádný běžný úkon příslušníka Celní správy (např. kontrolu) není možné vnímat jak nepřátelský akt, jedná se tedy o setkání dvou rovnoprávných partnerů se svými právy a povinnostmi. Každé nekonfliktní střetnutí je vždy kombinací:

- sebezprezentace
  - uniforma + viditelné ozbrojení
  - klidné a důrazné vystupování
  - v drtivé většině výšková převaha
  - organizovanost prováděné akce
- prokazováním respektu k druhému
  - musí být pro druhou stranu jednoznačně čitelné
  - signály dobrého úmyslu (pozdrav, představení se, vysvětlení účelu, ale i úsměv)
  - využití znalosti kulturních odlišností (dodržování osobní intimity, podřídít se určitým normám obřadnosti, např. drobná úklona je vnímána jako potvrzení korektní spolupráce)

12. VÝCVIK ŘIDIČŮ

Příslušník celní správy během své služby může přijít do styku s řízením vozidla, proto je pro celníky připraven výcvik řidičů. Tento kurz je zaměřen na proškolení řidičů a přípravu na reálné situace, které mohou vzniknout v běžném silničním provozu.

Kurz se koná na letišti v Bochoři v délce šesti vyučovacíh hodin. Kurz jsem se zúčastnila a v práci jsou zaznamenány i mé poznatky.

Zpočátku byl dle vedoucího výcviku kladen důraz na výcvik ve vozidle Skid-car (tzv. smykový trenažér), to znamená, že nesmykové disciplíny v reálných podmínkách byly pouze

doplňkem výcviku. Nevýhodou však byl nízký počet proškolených řidičů. Na základě zkušeností se Celní správa odklonila od používání pouze Skid-caru a začala převažovat cvičení v reálných situacích a v „obyčejných“ automobilech.

Obrázek 3. Skid-car (zdrojem obrázku je metodická prezentace instruktora výcviku řidičů)

Základní výcvik je rozdělen na dvě části:

- teoretická část
  - přednáška
  - diskuze
- praktická část
  - nesmyková část
  - smyková část (Skid-car)
  - závěrečné vyhodnocení

V současnosti má Celní správa 3 úrovně výcviku:

- 1. úroveň – základní
  - zaměřena na bezpečnou a defenzivní jízdu, zvládnutí krizových situací
  - určena pro následující útvary: všechna oddělení Mobilních dohledů, všechna oddělení Kontrol zpoplatněných komunikací, Odbor GŘC 72 – Podpory pátrání, Odbor GŘC 75.1 - 75.8 Pátrání
  - disciplíny:

- nastavení správného posedu „za volantem“
  - jízda zručnosti (slalom, otáčení na malém prostoru, krátký vyhýbací manévr, parkování podélné a kolmé)
  - slalom – couvání
  - krizové brzdění v různých rychlostech
  - bezpečný průjezd zatáčkou (činnost před zatáčkou, vrchol zatáčky, výjezd ze zatáčky) – SkidCAR
  - včasné rozpoznání, předcházení a zvládnutí přetáčivého a nedotáčivého smyku - SkidCar
- 2. úroveň – nadstavbová
    - podmínkou účasti je absolvování 1. úrovně
    - zaměřena na rychlou a bezpečnou jízdu, zvládnutí krizových situací
    - je určena pro následující útvary: Odbor GŘC 72 – Podpory pátrání, Odbor GŘC 75.1 - 75.8 Pátrání
    - disciplíny:
      - opakování některých disciplín z Úrovně I
      - vyhýbací manévr bez zastavení do rychlosti 60 km/hod
      - vyhýbací manévr s brzděním do rychlosti 80 km/hod
      - rychlý průjezd zatáčkou
      - rychlý slalom
- 3. Úroveň – pokročilá
    - čtyřdenní výcvik podle metodiky ZKA (Celní kriminální úřad SRN) za účasti instruktorů ZKA
    - podmínkou účasti je absolvování min. 1. úrovně a doporučeno je absolvování 2. úrovně
    - zaměřena na rychlou a bezpečnou jízdu, zvládnutí krizových situací, multitasking
    - je určena pro následující útvary: Odbor GŘC 72 – Podpory pátrání, Odbor GŘC 75.1 - 75.8 Pátrání
    - jedná se o jeden z nejnáročnějších výcviků řidičů, jaký můžete u bezpečnostních sborů v ČR absolvovat

V uplynulých letech agenda služební přípravy pracovala s kritériem proškolení 1x ročně, nejméně však 1x za dva roky, všechny příslušníky CS zařazené na služebních místech v kategorii I, II a III, což představuje cca 3 tis. příslušníků.

Podle zkušeností ostatních bezpečnostních sborů v ČR i zahraničí, se moderní bezpečnostní sbor v současnosti neobejde bez kvalitního výcviku řidičů, protože dopravní situace a hustota dopravy se rok od roku zhoršuje.

13.ZÁVĚR

Ve své práci jsem měla za cíl popsat služební přípravu příslušníka Celní správy. Vzhledem k tomu, kolik má celní správa kompetencí a pravomocí, nebylo možné, abych popsala kompletní služební přípravu, nýbrž mnou vybranou přípravu. V bakalářské práci jsem zvolila takové problematiky, kterých jsem se osobně zúčastnila v rámci své odborné praxe na oboru Ochrana obyvatelstva. Díky svému sportovnímu zaměření na Fakultě tělesné kultury jsem se rozhodla blíže věnovat kurzům celní správy, které jsou zaměřené zejména na fyzickou přípravu.

Závěrem práce je tedy popis Celní správy, který vyvrací mýty, že celník stojí na hranicích a provádí celní kontrolu při přestupu státních hranic. Což si část populace stále myslí i přesto, že v roce 2004 došlo se vstupem ČR do Evropské unie ke zrušení pohraničních celních kontrol. Dále jsem popsala organizační strukturu Celní správy a rozmístění Celních úřadů po České republice. V práci jsem se snažila podrobněji věnovat kompetencím Celní správy, kde se ukázalo, že práce celníků je opravdu pestrá. Zabývají se opravdu širokou škálou problematik, která sahá z historie (provádění celního dohledu a celní kontroly u dováženého, vyváženého a prováženého zboží) až do přítomnosti (kontrola v oblasti evidence tržeb od roku 2016).

V další části své práce jsem začala vstupním výběrovým řízením, čímž začíná celá služební příprava celníka. Na vstupní výběrové řízení jsem navázala vysvětlením pojmu „služební příprava příslušníka celní správy“, čemuž se věnuji v hlavní části bakalářské práce. Celá služební příprava začíná Základním celním kurzem, který jsem se snažila dopodrobna popsat a vysvětlit jeho cíl. V práci jsem zmínila svůj názor na nutnost přezkušování celníků ve službě. Dále jsem se věnovala kurzům a výcvikům, které už jsou specifické a vážou se k určitým problematikám nebo k určitému výkonu práce celníka.

Za opravdu velké plus považuji svou přítomnost ve výcvikovém středisku na letišti v Bochoři. Díky odborné praxi jsem měla možnost se zúčastnit se mnoha kurzů, přednášek a výcviků. Na vlastní kůži jsem si vyzkoušela být například zraněným figurantem, zasahujícím celníkem nebořidičem, čímž jsem získala reálný pohled na služební výkon příslušníka celní správy. Tímto chci poděkovat v první řadě Fakultě tělesné kultury, přesněji garantovi oboru Ochrana obyvatelstva panu docentu Ing. Jaromíru Novákovi, CSc., že nám umožnil v rámci studia poznat i praktickou část v námi vybraném bezpečnostním sboru. A dále chci poděkovat útvaru Celní správa ČR, že mi umožnili navštěvovat výcvikové středisko v Bochoři, účastnit se kurzů a výcviků, díky nimž jsem mohla čerpat získané zkušenosti do své bakalářské práce.

Díky nahlédnutí do kompetencí příslušníků celní správy mám mnohem větší přehled o služebním výkonu celníků. Během psaní své bakalářské práce a během listování ve svých zdrojích jsem byla velmi překvapená, kolik kompetencí má Celní správa ČR. Zjistila jsem, že práce celníků je velmi pestrá. Říkám si, jak je ale možné, že jsem před psaním své práce neměla téměř žádné tušení, čím se Celní správa ČR zabývá?

Když se zmíním o tom, že můj otec je příslušníkem celní správy, občas se mi dostane otázka: „A co dělá, když se zrušily pohraniční kontroly?“ Přesně tato otázka nasvědčuje tomu, že společnost nemá tušení, co je náplní práce příslušníka celní správy. Někdy zaslechnu také názor, že celníci „honí“ pašeráky. Je zřejmé, že široká veřejnost není informovaná o Celní správě ČR dostatečně. A protože mě velmi zajímalo, co vlastně můj otec v práci dělá, rozhodla jsem se o Celní správě ČR napsat svou bakalářskou práci a zjistit, jak vypadá služební příprava příslušníka celní správy na služební výkon.

REFERENČNÍ SEZNAM

PRVÁNÍ PŘEDPISY, ZÁKONY, VYHLÁŠKY

Zákon č. 242/2016 Sb., Celní zákon.

Zákon č. 17/2012 Sb., Zákon o Celní správě České republiky.

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

Zákon č. 361/2003 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

Zákon č. 361/2000 Sb., Zákon o silničním provozu.

Zákon č. 13/1997 Sb., Zákon o pozemních komunikacích.

Zákon č. 283/1991 Sb., Zákon o Policii České republiky.

KNIHY

Čírtková, L. (2004). Forezní psychologie. Aleš Čeněk.

Kárník, M. (2012). CLO a celní politika od A do Z, 1. Vydání, Olomouc: ANAG.

Matoušková, I. (2013). Aplikovaná forezní psychologie. Grada Publishing, as.

Mazánková, L. (2006). Základy didaktiky. Brno: Institut mezioborových studií.

Náchodský, Z. (1992). Učebnice sebeobrany pro každého: Hwarangdo, judo, karate. Futura-Victory.

Náchodský, Z. (1994). Taktika policejní akce. Armex.

Šišková, T. (2001). Menšiny a migranti v České republice. Portál.

Špatenková, N. (2004). Krizová intervence pro praxi. Grada Publishing as.

Šramková, D. Celní správa v organizačním a funkčním pojetí: vybrané kapitoly. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5690-9.

Závada, F. (2008). Izraelská bojová střelba. Aš: Warrior

ČASOPIS

Clo-Douane 5/2009

INTERNETOVÉ ZDROJE

<https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/Stranky/organizacni-struktura-celni-spravy-ceske-republiky1.aspx>

<https://www.celnisprava.cz/cz/kariera/Stranky/Profesní-příprava-celníku-a-základní-celní-kurz.aspx>

<https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/kompetence/Stranky/default.aspx>

<http://old.cs.mfcr.cz/CmsGrc/Celni-sprava-CR/Organizacnistruktura/zrizen%C3%AD+cs.htm>

http://jihlava.idnes.cz/pobodani-na-obchodni-akademii-ve-zdare-nad-sazavou-fve-/jihlava-zpravy.aspx?c=A141014_090808_jihlava-zpravy_mv